

יום המכון תשע"ז

יום חמישי, כ"ה באדר תשע"ז, 23 במרץ 2017

64 שנים למכון אבשלום

ולכבודו של פרופסור שמואל אביצור ז"ל, מייסד המכון

"עמק שלי"

מעמק בית שאן לבקעת כנרת

לציון 80 שנה להתיישבות היהודית בעמק בית שאן

"אלעד מחזר אחר הירדן, אלבוע מביט ורטן.

כוכב הרוחות מאיר גילותיו, נושבות אצות השדותיו"

(יצחק קינן, 'עמק שלי').

במסגרת יום זה נעסוק באגדותיו של העמק המשתרע בין הגלבוץ לפאתי רמת הגולן, נשוטט בין עתיקות העיר בית שאן, נהנה מזרימת המים בנחל חרוד, נספר מפרקי ההתיישבות הציונית במרחב, נתחקה אחרי תוואי רכבת העמק התורכית, נעסוק בפרשיות מורשת קרב, בסיפורי ראשונים ועוד.

תכנית היום:

חלקו הראשון של יום המכון יוקדש לסיורים במסלולים השונים, אשר ישלבו נופי אדם וטבע שונים (על פי הפירוט).
בחלקו השני של היום נתכנס יחדיו לאירוע סיום באולם מופת בית שאן ונהנה מהמופע נעמי שמר והביטלס – מסע מוזיקלי בזמן – דנדן ויאן מציצים לעולמן של שתי אגדות מוזיקה אהובות אלה וקושרים חוטים סמויים.

לוח זמנים:

- 07:00 – יציאה באוטובוס ממגרש החנייה הדרומי של מכללת לוינסקי לחינוך (לקבוצות היוצאות מת"א).
- 10:00-16:30 - סיורים בהתאם למסלולים המפורטים להלן.
- 17:00 – אירוע סיום באולם מופת בית שאן והמופע: נעמי שמר והביטלס – מסע מוזיקלי בזמן – דנדן ויאן
- 20:00 - סיום משוער במכללת לוינסקי.

הנחיות:

- יש להירשם מראש, באמצעות טופס ההרשמה המצורף, לאחד מן המסלולים, המפורטים להלן. שימו מספר המקומות בכל מסלול מוגבל. כל הקודם זוכה! את הטופס ניתן להעביר בפקס שמספרו: 03-7411389
- כל נרשם יקבל לביתו אישור הרשמה וכן פרטים על הסיור בו ישתתף, כולל מספר האוטובוס אליו שובץ.
- נא להצטייד במזון ושתייה לכל היום, נעליים נוחות להליכה, כובע וביגוד לכל מזג אוויר אפשרי.
- יתכנו שינויים במסלולי הסיורים.

תחנות איסוף:

מגרש חנייה דרומי מכללת לוינסקי	7:00
צומת כפר שמריהו	7:10
מחלף נתניה צפון	7:20
מחלף בית חירות (תחנות אוטובוס אחרי גשר נעורים)	7:30
גבעת אולגה (<u>מתחת</u> לגשר הולכי הרגל)	7:40
צומת מגידו	8:00

דמי השתתפות:

190 ש"ח לאדם

תכנית הסיורים

מסלול מספר 1: **מיישובי "חומה ומגדל" וצד יישובי אום ביכורה**

במהלך הסיור נסקור את תולדות ההתיישבות היהודית בעמק בית שאן בעת החדשה ונספר על יישובים שעלו ופרחו ועל אלה שנטשו ונעזבו. נפתח במושב בית יוסף שהוקם כיישוב חומה ומגדל ונספר על הקרבות הקשים שגרמו לנטישתו ועל חידושו שנים אחר כך. נבקר בקיבוץ עין הנצי"ב ולצד מעין יהודה התכול והמרהיב נכיר את סיפורו של גוש היישובים הדתי שבעמק. נעסוק בהתיישבות הטמפלרים במקום שלא האריכה ימים ונספר על קיבוץ "אבוקה" שלא קרבות ולא מלחמות גרמו לנטישתו. נסיים בתל תאומים, הצעיר במקבץ יישובי 'ביכורה' שהוקמו בדרום עמק המעינות לאחר הקמת המדינה.

מדריך: יואב אבניאון

מסלול מספר 2: **בית שאן מימי המקרא עד "רעש שביעית"**

"אם גן עדן בארץ ישראל הוא - בקעת בית שאן פתחו" אמרו חז"ל ואכן, העיר בית שאן חושפת בשנים האחרונות עדויות ארכיאולוגיות לגדולתה ופארה של העיר. במהלך הסיור נתחקה אחרי שרידיה של בית שאן העתיקה, מהמקדשים המצריים שעל התל הקדום, דרך סבך רחובותיה ואתריה המפוארים של בית שאן הרומית-ביזנטית ועד לעדויות לחורבנה של העיר ברעש האדמה של שנת 749 לספירה ("רעש שביעית"). נבקר במגוון האתרים ביניהם, מתחם המקדשים ובית המרחץ, התיאטרון והמונומנט המרכזי, האמפיטאטרון ועוד.

מדריכה: פרופ' ציונה גרוסמרק

מסלול מספר 3: **"רכבת הצמק שבה לנסוע..."**

לאחר כשבעים שנה בהם הייתה "רכבת העמק" רק זיכרון נוסטלגי בקרב ותיקי העמק חזרה הרכבת לחצות את העמק ממערב למזרח והתוכניות צופות לה עתיד גדול ומפתיע. את היום נפתח בנסיעה חווייתית ברכבת החדשה מחיפה לבית שאן בה נפגש עם מנהל התחנה שסיביר על תפקוד התחנה החדשה ועל התוכניות להמשך המסילה לירדן. נמשיך למספר אתרים לא מוכרים ומפתיעים על תוואי הרכבת העות'מאנית בין בית שאן לצמח. נסיים את היום בחציית הגבול הירדני ל"א"י השלום" ובסיפורה של תחנת הרכבת בתחנת הכוח "נהריים" שהקים פנחס רוטנברג.

מדריך: אהרל"ה ברינדט

מסלול מספר 4: **האשרים של נחל חרוד (מסלול האיכה לחופי אצת)**

על גבי נחל חרוד, החוצה את בית שאן לאורכה, נפרשו לאורך ההיסטוריה מספר גשרים מרשימים אשר שרידיהם מעידים על גדולתם ומספרים את סיפורם. נתחיל את טיולנו בגשר קנטרה הממלוכי, נעבור למרגלות שרידיו של הגשר הרומי ונעסוק בגשרים ושערי העיר בית שאן כפי שהם באים לביטוי ב"ברייתא ד'תחומין" שהתגלתה בבית הכנסת של רחוב. נעלה על תל בית שאן הקדום ונמשיך דרך הגשר הקטוע עד לגשר קניון הבזלת. לאורך המסלול נעסוק בעולם החי וצומח של הנחל ובתוכניות העתידיות לשיקומו.

מכון אבשלום לידיעת הארץ ע"ש חיים אבשלום – מיסודה של הסתדרות המורים העובדים הכללית החדשה – עמותה רשומה מס' 1-569-027-58

מדריכה: אסתר שמואלי

מסלול מספר 5: **יישובי צחק הירדן במצרכה מול הציראקים, הירדנים והסורים**

מראשית ההתיישבות היהודית באזור, עמדו יישובי עמק הירדן בקו החזית מול צבאות ערב, הסדירים והלא סדירים. סיפור עמידתם יעמוד במרכז סיורנו. נתחיל את היום בתצפית מ"מצפה [מוטי] הוד" שליד אלומות. נבקר בקיבוץ עין גב ונשמע עדות על עמידת הקיבוץ אל מול הסורים. נעסוק בקרב על צמח ונפגוש את האיש שעצר את הטנק בשערי דגניה. נספר את סיפורם של מסדה ושער הגולן. נבקר במשטרת גשר ובחצר גשר הישנה ונספר על עמידת הקיבוץ בפני התקפות הלגיון והעיראקים. נסיים ב"תצפית מיכל" המשקיפה מקרוב מאוד על תחנת הכח בנהריים.

מדריך: מודי שניר

מסלול מספר 6: **יהודים ונוצרים בצחק בית שאן בתקופה הביזאנטית**

בתקופה הביזאנטית, כפי שמעידה "כתובת רחוב" היה עמק בית שאן אזור מפגש בין עובדי אלילים ונוצרים שהתגוררו בעיר וסביבתה הקרובה ויהודים שחיו בכפרים החקלאיים שבמרחב ואשר עדות להם היא בתי כנסת שהתגלו, חלקם בעלי רצפות פסיפס מרשימות, ביישובים שונים ובראשם בית אלפא. מנגד עוצמתה הנוצרית של העיר מתגלה בשרידי כנסיות ומזרים ובראשם מנזר קירי מריה עם רצפת הפסיפס המרשימה שלו. במהלך הסיור נבקר בחלק משרידי בתי הכנסת במרחב ונעסוק במערכת היחסים, בהשפעות ההדדיות, אם היו, בין היהדות לנצרות וביטוייהן בספרות חז"ל ואמנות בתי הכנסת.

מדריך: ד"ר חגי עמיצור

מסלול מספר 7: **כרסיות ואתרים באופלצת חמת גדר**

מובלעת חמת גדר (אל-חמה) היוותה מאז ומתמיד מוקד לעימותים סביב השליטה במקורות הירמוך ומרחצאות המרפא במקום. במהלך הסיור המוקדש למרחב המובלעת נעסוק במבחר נושאים הקשורים בה ובסביבתה. בין הנושאים בהם נעסוק יהיו האתרים הארכיאולוגיים המרהיבים של חמת גדר, בהתיישבות הבהאית לגדות הירמוך והכנרת, בעיצוב קו הגבול בין בריטניה לצרפת שהביא להכללת המובלעת בשטח המנדט הבריטי, ברכבת העמק ובליל הגשרים, במאבק על השטחים המפורזים לאחר מלחמת העצמאות ועוד.

מדריכה: איריס זרטל

מסלול מספר 8: **"ככה עלו ואיכה נפלו איבורים" – סיפורי תעופה בצחק**

מצד אחד היה העמק "ערש התעופה הארץ-ישראלית" ומנגד, עקב תנאי השטח, הפך העמק למלכודת מוות לטייסים. במהלך הסיור נעסוק בפרשיות תעופה הירואיות ובתאונות טיסה טראגיות. נתחיל את היום בשולי יבנאל ונספר על העלייה הבלתי לגאלית ו"טייסת הגליל". נצפה על העמק מ"מצפה [מוטי] הוד" ונעסוק בדמותו של אחד ממפקדי חיל האוויר. נבקר במספר אנדרטאות המספרות את סיפורם של הטייסים התורכים, אסון מעגן והתרסקות בני העמק באחד במאי. נסיים בסיפורו של קורס הטייס הראשון של חברת "אווירון" בקיבוץ אפיקים.

מדריך: אבי משה סגל

מסלול מספר 9: **צ'אפניט וממלוכים בצחק בית שאן**

לאורך ההיסטוריה היווה העמק ציר מעבר חשוב בין ארץ ישראל לעבר הירדן ולאורכו נבנו, בעיקר בתקופה הצלבנית והממלוכית, סדרה של מצודות, גשרים ואכסניות דרכים שיעמדו במרכז סיוורנו. נתחיל את היום בגשר קנטרה הממלוכי על נחל חרוד ובתצפית על המצודה הצלבנית-ממלוכית של בית שאן. נבקר בחאן ובגשר הממלוכי באתר גשר הישנה ונסיים את הביקור בתצפית מרהיבה מהמצודה הצלבנית בכוכב הירדן, אחת המצודות הצלבניות המרשימות שהתגלו בארץ ישראל ואשר שלטה על ציר מרכזי ומעבר חשוב על הירדן.

מדריך: ד"ר שמעון גת

מסלול מספר 10: **ממתלא אפינדה לעין מוצע (מסלול האיכה למיטיבי לכת)**

נתחיל את המסלול, המהווה חלק משביל עמק המעיינות החדש, במרומי הגלבע ונטייל בין כרי עשב מוריקים, מגוון פרחים ותצפיות נוף מרהיבות. נמשיך לנחל צביה בו נתמודד עם סדרה של מפלונים יבשים ונסיים לגדותיו של עין מודע, אחד מעשרות המעיינות המעניקים לעמק המעיינות את שמו. במהלך המסלול נעסוק בטבע ונוף, היסטוריה אנושית וחיי ההווה. אורך המסלול כשמונה ק"מ והוא כרוך בירידה במפלים יבשים.

מדריכה: אריאלה ארז

טופס הרשמה - יום המכון תשע"ז
יום חמישי, כ"ה באדר תשע"ז, 23 במרץ 2017

הריני מבקש להירשם ליום המכון, למסלול:

סמן X	סיור מס'	שם הסיור
☐	1.	מיישובי "חומה ומגדל" ועד יישובי גוש ביכורה – יואב אבניאון
☐	2.	בית שאן מימי המקרא עד "רעש שביעית" – פרופ' ציונה גרוסמרק
☐	3.	"רכבת העמק שבה לנסוע... – אהרל'ה ברינדט
☐	4.	הגשרים של נחל חרוד (מסלול הליכה לחובבי לכת) – אסתר שמואלי
☐	5.	יישובי עמק הירדן במערכה מול העיראקים, הירדנים והסורים – מודי שניר
☐	6.	יהודים ונוצרים בעמק בית שאן בתקופה הביזאנטית – ד"ר חגי עמיצור
☐	7.	פרשיות ואתרים במובלעת חמת גדר – איריס זרטל
☐	8.	"ככה עלו ואיכה נפלו גיבורים" – סיפורי תעופה בעמק – אבי משה סגל
☐	9.	צלבנים וממלוחים בעמק בית שאן – ד"ר שמעון גת
☐	10.	ממתלול אבינדב לעין מודע (מסלול הליכה למיטיבי לכת) – אריאלה ארז

דמי השתתפות (לאדם): 190 ש"ח. מספר משתתפים: _____ סה"כ לתשלום: _____

נא לפרט את שמות כל המשתתפים:

שם המשתתף: _____ שם המשתתף: _____ שם המשתתף: _____

בוגר/ תלמיד במכון (תשע"ז): _____

מגמה: _____ קורס: _____ יום לימודים: _____

כתובת: _____

טלפון בית: _____ עבודה: _____ נייד: _____

הוראת תשלום (סמן):

המחאה מזומן כרטיס אשראי מסוג: _____ מספר: _____

בתוקף עד: _____ מספר C.V.V _____ מס' ת.ז. של בעל הכרטיס: _____

תחנות איסוף: עולה ב: _____

הערה: הנני מסכים לקבל דואר אלקטרוני ממכון אבשלום, בהקשר ליום זה ועדכונים נוספים

נוהל ביטול: עד לתאריך 14/3/17 יגבו 30 ₪ דמי ביטול לכל נרשם.

מתאריך 15/3/17 יגבו 50% מעלות דמי ההשתתפות.

מתאריך 22/3/17 יגבו 75% מעלות דמי ההשתתפות.

ביטול ביום האירוע לא מזכה בהחזר.

תאריך: _____ חתימה: _____